

Bydgoszcz, 6 września 2021 roku

prof. dr hab. Maria Murawska
Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy
Wydział Instrumentalny
Dziedzina sztuki
Dyscyplina artystyczna – sztuki muzyczne
mmaria@op.pl

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Michała Mossakowskiego

Zleceniodawca recenzji:

Senat Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, pismo z dnia 8 lipca 2021 roku, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. 2017 poz. 1789, art. 14 ust. 2 pkt. 2) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku. Dotyczy uchwały nr 69/2021 Senatu Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2021 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta rozprawy doktorskiej w przewodzie doktorskim mgr. Michała Mossakowskiego.

Do nadesłanego pisma, informującego o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem w przewodzie doktorskim mgr. Michała Mossakowskiego, została dołączona kompletna dokumentacja Doktoranta wraz z dziełem artystycznym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Michał Mossakowski urodził się w Rypinie. Kształcił się początkowo w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Stanisława Moniuszki w Grudziądzu w klasie mgr Doroty Wardulińskiej, później w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku w klasie prof. Włodzimierza Wiesztordta, pod którego kierunkiem ukończył z wyróżnieniem studia w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w roku 2016. Po uzyskaniu dyplomu kontynuował naukę na studiach doktoranckich w macierzystej uczelni. W trakcie ostatniego roku studiów został zatrudniony na stanowisku asystenta-

stażysty, a od 2016 roku do dziś pracuje jako pedagog współpracujący w gdańskiej Akademii Muzycznej.

Pan Michał Mossakowski jest laureatem wielu prestiżowych konkursów pianistycznych.

Otrzymał:

- Tytuł Laureata oraz dwie nagrody specjalne na 48. Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku (2014);
- Drugą Nagrodę na Nordic Piano Competition w Szwecji(2014);
- Drugą Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Leopolda Godowskiego w Warszawie (2014);
- Pierwszą Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Muzycznym w Salzburgu (2016);
- Trzecią Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina w Hartford, CT w Stanach Zjednoczonych (2017);
- Trzecią Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina w Mariańskich Łażniach (2017).

Doktorant prowadzi ożywioną działalność artystyczną. Występował w prestiżowych salach koncertowych m.in.: w Carnegie Hall, Wiener Saal Mozarteum w Salzburgu, w Filharmonii Narodowej, Bałtyckiej, Gorzowskiej, Pomorskiej, Wrocławskiej.

Koncertował w Chinach (z Orkiestrą Symfoniczną Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku pod dyrekcją Zygmunta Rycherta), Czechach, Francji, Niemczech, Rosji, Szwecji, w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, w Akademiach Muzycznych w Gdańsku, Łodzi oraz Poznaniu.

W roku 2016 wykonał Koncert d-moll Johannesa Brahmsa z Orkiestrą Filharmonii Bałtyckiej pod dyrekcją Massimiliano Caldiego.

Pan Michał Mossakowski był wielokrotnie nagradzany. Otrzymał m.in. stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Doktorant doskonalił swoje umiejętności na licznych kursach pianistycznych prowadzonych przez wybitnych artystów.

Obecnie pełni funkcję głównego organisty w Kościele św. Trójcy w Gdańsku.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgr. Michała Mossakowskiego pt. *Łączenie idiomu brzmieniowego fortepianu i organów. Dzieła Johanna Sebastiana Bacha w transkrypcjach Ferenca Liszta*

i Ferruccio Busoniego obejmuje dzieło artystyczne w postaci nagrania na płycie CD oraz jego opis.

Nagranie zawiera następujące utwory:

- Johanna Sebastiana Bacha/Ferenca Liszta – *Preludium i Fugę a-moll* BWV 543;
- Johanna Sebastiana Bacha/Ferenca Liszta – *Fantazję i Fugę g-moll* BWV 542;
- Johanna Sebastiana Bacha/Ferruccio Busoniego – *Nun komm, der Heiden Heiland* BWV 659;
- Johanna Sebastiana Bacha/ Ferruccio Busoniego – *Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ* BWV 639;
- Johanna Sebastiana Bacha/ Ferruccio Busoniego – *Toccatę i Fugę d-moll* BWV 565.

Nagranie zostało dokonane w Sali Kameralnej Filharmonii Gorzowskiej na fortepianie Steinway (model D) w maju 2021 roku przez realizatora, dr. Jarosława Tarnawskiego. Fortepian przygotował Zbigniew Wajdzik.

W swojej rozprawie doktorskiej Pan Michał Mossakowski podjął niezwykle ciekawy temat dotyczący związków brzmieniowych między organową twórczością Johanna Sebastiana Bacha a fortepianowymi transkrypcjami jego dzieł autorstwa Ferenca Liszta i Ferruccio Busoniego. Z ogromnym zainteresowaniem wysłuchałam nagrania dokonanego przez Doktoranta, tym bardziej, że łączy on dwie profesje – pianisty i organisty. Pan Mossakowski zaprezentował wykonanie o wielu walorach artystycznych. Doktorant dysponuje bardzo dobrym warszatem pianistycznym, który umożliwia mu swobodne kształtowanie brzmienia, stosowanie różnorodnej artykulacji, co w efekcie pozwala na uzyskanie stylowej interpretacji.

Wykonanie *Preludium i Fugi a-moll* BWV 543 w opracowaniu Liszta uderza precyzją realizacji zapisu kompozytorskiego. Deklamacyjne fragmenty *Preludium* przemawiają subtelnym zróżnicowaniem dynamiki. Pewna powściągliwość w zakresie ekspresji nadaje przebiegowi muzycznemu rys szlachetności.

Realizacja *Fugi*, z wyraziście wyprowadzonymi głosami, nasuwa skojarzenie z organowym pierwowzorem; można tu podkreślić umiejętności Doktoranta w zakresie kształtowania polifonii bez nadmiernej dominacji poszczególnych głosów. Nadaje to bardzo naturalny przebieg muzycznej narracji.

Pełne ekspresji wykonanie lisztowskiego opracowania *Fantazji i Fugi g-moll* BWV 542 prezentuje pełnię barw fortepianu. Obok różnorodności artykulacji na podkreślenie zasługuje subtelne cieniowanie pozostające w całkowitej zgodzie z ekspresją dzieła. Pianista,

poprzez umiejętne zastosowanie pedalizacji, zbliża się w odcinkach kulminacyjnych do organowej potęgi brzmienia. Logiczne rozplanowanie formy, z majestatycznym zakończeniem, dopełnia tę niezwykle udaną interpretację. Należy zaznaczyć, że Doktorantowi udało się zachować właściwe proporcje pomiędzy pierwiastkiem wirtuozowskim dzieła a jego retoryką.

Transkrypcja chorału *Nun komm, der Heiden Heiland* BWV 659 autorstwa Busoniego wymaga od pianisty panowania nad brzmieniem instrumentu zarówno w zakresie jego wyrazistości, jak i kontroli współbrzmień. Doktorantowi udało się zachować ciemną kolorystykę utworu z wyrazistym *cantus firmus*. Ogromny spokój w prowadzeniu narracji w połączeniu z artykulacją legato zbliża brzmienie tej transkrypcji do organowego oryginału.

Precyzyjna pedalizacja wspomaga, w bardzo dyskretny sposób, brzmienie całości.

Interpretacja opracowania bachowskiego chorału *Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ* BWV 639 ukazuje plastyczne zróżnicowanie trzech głosów z pięknie wyprowadzoną, artykulacją *legato*, linią sopranu. Bardzo interesująco brzmi partia basu wykonana *portato*; nadaje przebiegowi charakter powagi. Delikatne *rubato* wzbogaca ekspresję tego modlitewnego w charakterze utworu.

W opracowaniu Busoniego *Toccaty i Fugi d-moll* BWV 565 pianista świetnie zachowuje równowagę pomiędzy pierwiastkiem wirtuozowskim a dramatyzmem przebiegu. Interpretacja pana Michała Mossakowskiego jest pełna napięcia. Doktorantowi udało się uzyskać potęgę brzmienia, tak charakterystyczną dla tego utworu, bez forsowania dźwięku fortepianu. Nawet wobec gęstości zapisu, który zastosował Busoni, pianiście udało się zachować przejrzystość głosów. Na podkreślenie zasługuje tu bardzo dobrze zastosowana pedalizacja.

Dokonując *résumé* nagrania z satysfakcją mogę stwierdzić, że pan Michał Mossakowski jest dojrzałym artystą dysponującym dużą wyobraźnią muzyczną oraz znakomicie opanowanym warsztatem pianistycznym. Jego interpretacje są oparte o precyzyjne odczytanie kompozytorskiej partytury, cechuje je naturalność muzycznej narracji, różnorodność artykulacji, wyrafinowana pedalizacja, szlachetność brzmienia oraz brak jakichkolwiek przerysowań.

Nagranie oceniam jednoznacznie pozytywnie.

Obszerny opis dzieła artystycznego obejmuje wstęp, dwa rozdziały, zakończenie, bibliografię, streszczenie w języku polskim oraz angielskim.

W rozdziale pierwszym Doktorant niezwykle interesująco przedstawia życiorysy Ferenc Liszta oraz Ferruccio Busoniego oraz charakterystykę stworzonych przez nich transkrypcji. W szczególności żywy sposób Doktorant charakteryzuje postaci obu kompozytorów. Rozdział drugi zawiera analizę porównawczą transkrypcji zaprezentowanych na płycie CD oraz ich organowych pierwowzorów. Doktorant z niezwykłą dokładnością zestawia tekst oryginalny z opracowaniem, wymieniając zmiany wysokości dźwięków, wartości nut i pauz, wzbogacanie faktury, zmiany rejestru; dołącza również komentarz z zakresu problematyki wykonawczej. Bezcenne są tu uwagi autora jako czynnego organisty, które naświetlają stronę interpretacyjną dzieł w inspirujący sposób. Doświadczenie instrumentalisty, który doskonale zna zjawiska kolorystyczne związane z brzmieniem organowym, owocuje tu trafnymi spostrzeżeniami, które stanowią znakomite wskazówki dla przyszłych wykonawców-pianistów.

Autor nie ustrzegł się przed usterkami w zakresie interpunkcji oraz tzw. literówkami. Nie mają one wpływu na zawartość merytoryczną.

Opis dzieła artystycznego pozostaje w ścisłym związku z nagraniem i, co niezwykle ważne, wyraźnie wykazuje, że powiązanie wiedzy z praktyką wykonawczą przynosi znakomite efekty. Bogata bibliografia dopełnia całość dysertacji.

Opis dzieła artystycznego oceniam bardzo pozytywnie.

Konkluzja

Rozprawa doktorska mgr. Michała Mossakowskiego pt. *Łączenie idiomu brzmieniowego fortepianu i organów. Dzieła Johanna Sebastiana Bacha w transkrypcjach Ferenc Liszta i Ferruccio Busoniego* jest niezwykle cenna ze względu na podjętą tematykę. Doktorant zaprezentował wysoki poziom umiejętności pianistycznych oraz dogłębną wiedzę zarówno z zakresu wykonawstwa muzyki fortepianowej, jak i organowej, które w powiązaniu przyniosły dzieło wnoszące istotny wkład do dyscypliny sztuk muzycznych. Pan Michał Mossakowski dowiódł swoich kompetencji do prowadzenia samodzielnej działalności artystycznej. Rozwiązał założone w rozprawie doktorskiej zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej.

prof. dr hab. Maria Murawska